

Akademie věd ČR udělila medaile osobnostem, které významně přispěly k rozvoji oborů

Letošní první ceremoniál čestných oborových medailí přinesl vyznamenání čtyřem badatelským osobnostem. Předseda Akademie věd České republiky Radomír Pánek ocenil 29. dubna 2026 ve vile Lanna v pražské Bubenči historičku umění Lenku Bydžovskou, chemika Michala Hocka, půdního biologa Karla Tajovského a historika Vojtěcha Čelka. „Čtveřice laureátů zanechala ve svých oborech výraznou stopu. Jejich aktivity a výsledky práce posouvají hranice vědy, ale také se stávají inspirací pro jejich následovníky,“ zdůraznil R. Pánek a poděkoval oceněným za jejich práci.

Čestná oborová medaile Františka Palackého za zásluhy v historických vědách

● PhDr. Lenka Bydžovská, CSc.,
Ústav dějin umění AV ČR

Věnuje se výzkumu moderního umění, avantgardy a surrealismu v mezinárodním kontextu. „Přispěla k prosazení a propagaci českých autorů a autorek v zahraničí a k zaplňování bílých míst v poznání dějin umění,“ vyzdvihl ředitel Ústavu dějin umění Tomáš Winter a dodal, že se oddělení, které vedla, stalo i díky ní respektovaným evropským pracovištěm. Zásadní je podle T. Wintera rovněž přínos L. Bydžovské k rozvoji časopisu *Umění/Art*.

1 Letošní laureáti čestných oborových medailí spolu s předsedou Akademie věd Radomírem Pánkem (uprostřed). Zleva Lenka Bydžovská, Karel Tajovský, Vojtěch Čelko a Michal Hocek.
Foto J. Landergott, SSČ AV ČR

Čestná oborová medaile Jaroslava Heyrovského za zásluhy v chemických vědách

● prof. Ing. Michal Hocek, CSc., DSc.,
Ústav organické chemie a biochemie AV ČR

Řadí se k mezinárodně uznávaným odborníkům v bioorganické a medicíně chemii nukleových kyselin. Podílel se např. na rozvoji metod syntézy modifikovaných nukleových kyselin, které se uplatňují v chemické biologii a diagnostice.

Ředitel pracoviště Jan Konvalinka zdůraznil, že M. Hocek patří mezi nejlepší současné chemiky: „Studoval pod vedením Antonína Holého, který je jednou z nejvýznamnějších osobností české vědy, a už jen to, že mohl vyrůstat v takovém prostředí, je mimořádným předpokladem pro jeho současné úspěchy.“ Věnoval se mimo jiné přípravě modifikovaných nukleosidů a nukleotidů, které jsou významné nejen pro základní výzkum, ale mají také potenciál pro antivirová a protinádorová léčiva. Důležitá je i jeho pedagogická činnost. „Vychoval

padesátku doktorandů, kteří dnes působí na světových pracovištích, např. na ETH v Curychu či Stanfordově univerzitě, a zastávají významné pozice i v průmyslu,“ zdůraznil J. Konvalinka.

Čestná oborová medaile Gregora Johanna Mendela za zásluhy v biologických vědách

● RNDr. Karel Tajovský, CSc.,
Ústav půdní biologie a biogeochemie Biologického centra AV ČR

Patří mezi odborníky na půdní biologii a myriapodologii a k mezinárodně respektovaným badatelům spojujícím taxonomii s ekologií. Ve výzkumech se zaměřuje na půdní faunu a její roli v ekosystémech.

Podle ředitele pracoviště Jana Frouze je laureát příkladem klasického ekologa a přírodovědce v nejlepší slova smyslu: „Karel Tajovský je vědec, který má hluboké znalosti organismů a dokáže je nejen rozpoznat, ale i pochopit jejich způsob života a roli v ekosystému. Tento typ badatelů dnes ale postupně ubývá.“ Dlouhodobě se zabývá půdní zoologií a biologií. „Pokud si představíme běžný lesní ekosystém, většina biomasy, která v něm vznikne, se nakonec dostává na zem ve formě odpadu. Tento materiál dále zpracovávají půdní organismy,“ vysvětlil J. Frouz. Právě studie K. Tajovského přispěly k poznání, že činnost těchto organismů nemusí rozklad organické hmoty nutně urychlovat, ale v některých případech jej naopak zpomaluje. Exkrementy půdních živočichů mohou v půdě přetrvávat déle než původní opad, což významně ovlivňuje koloběh látek a přispívá k akumulaci organické hmoty v půdě. „Ačkoli může jít o zdánlivě dílčí poznatek, ve skutečnosti jde o proces, který je zásadní pro fungování ekosystémů, a jeho zkoumání pro rozvoj našeho oboru,“ vyzdvihl J. Frouz.

„Myslím, že stojí za to poznávat, co se nám děje pod nohama,“ řekl K. Tajovský a poděkoval za podporu kolegům i rodině.

Pamětní medaile Jana Patočky

● PhDr. Vojtěch Čelko, Ph.D.

Historik V. Čelko působil v Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR. Zaměřuje se na studium soudobých dějin a česko-slovenských vztahů, významně přispěl k rozvoji česko-slovenské historické spolupráce. Jak upozornil Juraj Hvorecký z Filozofického ústavu AV ČR, životní dráha V. Čelka je spjata s klíčovými momenty našich moderních dějin. Profesioně soudovým se pro něj stalo setkání s historikem Vilémem Prečanem a práce na dokumentaci událostí r. 1968. „V období normalizace nemohl působit ve svém oboru a pracoval mimo akademickou sféru, odmítnuto mu bylo na 70 žádostí o zaměstnání,“ upozornil J. Hvorecký. K akademické práci se vrátil až po r. 1989. „Vedle vědecké činnosti se věnoval organizaci konferencí, editorským aktivitám a podpoře mladé generace,“ uvedl laudátor s tím, že život a práce V. Čelka jsou podle něj příkladem osobní integrity, vytrvalosti a dlouhodobého úsilí o porozumění moderním dějinám.

Text vychází ze zprávy připravené Ludkem Svobodou ze Střediska společných činností AV ČR, redakčně upraveno.

Více informací na www.avcr.cz